

Preci stanovnika sela Grbe dijelili su imanja nasljednicima, tako da svako dobije parče koje izlazi na obalu. Zato su, posjedi uz Zetu uglavnom dugački, a uski. Stanovnici ovog sela kod Spuža razmišljaju da napuste svoja imanja i potraže drugo, manje opasno mjesto. Oni žele ono što smatraju da se stiče rođenjem – pravo na čist vazduh, vodu i hranu.

„Pravo na život, ništa drugo“, kaže mještаниn Goran Đuričković.

Ova pritoka Morače i dio Jadranskog sliva, duga 86 kilometara, nastaje od voda sa sjevera države koje poniru u Nikšičkom polju. Prečišćene u utrobi zemlje pojavljuju se kod mjesta Glava Zete. Nekada bogata ribom i biljnim svijetom, u donjem toku, umjesto izvora života, postala je opasni kanal u koji se slivaju otpadne vode brojnih kompanija. Riblji fond je gotovo uništen, a mještani strahuju da je i njihovo zdravlje ugroženo.

„Tražili smo od Instituta za javno zdravlje Crne Gore da izvrši kontrolu zdravlja ljudi sa tog područja, jer nekoliko godina imamo veliku smrtnost zbog karcinoma, što nije bilo u ranijim godinama. Iz Instituta su nam saopštili da sada ne mogu da se izjasne u vezi ovog zahtjeva zbog povećanog obima posla usljed epidemije koronavirusa“, kaže Đuričković za Centar za istraživačko novinarstvo Crne Gore, Balkansku istraživačku mrežu i Monitor (CIN-CG/BIRN/Monitor).

Iz Instituta nijesu odgovorili na pitanja o tome imaju li i kada namjeru da provjere navode mještana Grba i zašto to do sada nije urađeno.

Za ovakvo stanje, kako je pokazalo istraživanje CIN-CG/BIRN/Monitor, odgovorni su prije svih Uprava za vode, Agencija za zaštitu životne sredine, inspekcijske službe i Vladini resori koji dopuštaju rad ozbiljnih zagađivača, iako te kompanije često nemaju ekološku saglasnost, vodnu dozvolu i druge dokaze o kvalitetu materija koje ispuštaju u rijeku i utičaju na životnu okolinu.

Uprava za vode, još nema ni registar zagađivača. Iz cijevi kompanija kojima ova Uprava nije izdala dozvolu, novinar CIN-CG/BIRN/Monitor uvjerio se da ipak izlaze otpadne vode.

Laboratorije bez opreme

Specijalistička veterinarska laboratorija u oktobru prošle godine ispitivala je izlovljenu ribu iz Zete. Poslije kuvanja, utvrdili su „neprijatan miris nesvojstven za tu vrstu ribe“.

Ispitivanja Odsjeka za kvalitet voda Hidrometeorološkog zavoda Crne Gore (HMZCG) tokom 2019. godine pokazala su da Zeta ima veoma loše fizičko-hemijske i biološke karakteristike. Posljednji put analiza je rađena u novembru prošle godine.

„Vrlo loš status imale su vode rijeka Morače, Bojane, Čehotine i Zete. Loš status imale su vode Cijevne, Gračanice, Lima, Lješnice, Ljuboviđe i Ibra, i to su dionice donjih tokova“, stoji u analizi. Ona pokazuje i da u Zeti ima manje beskičmenjaka koji su osjetljiviji na zagađeno

okruženje! Uzorci su uzeti „u blizini ušća u Moraču, na Vranjskim njivama“.
Iz HMZCG nisu mogli da odgovore kako se „vrlo loš status“ odražava na riblji fond i poljoprivredne proizvode sa njiva koje se navodnjavaju iz rijeke, samim tim i na zdravlje stanovništva.

Izvor: cin-cg.me